

UPPHÄVANDE AV DEL AV NATURRESERVATEN BJURKÄRR, TOFTÅSA MYR OCH VÄSTRA ÅSNENS ÖVÄRLD SAMT ÄNDRING AV FÖRESKRIFT INOM NATURRESERVATET VÄSTRA ÅSNENS ÖVÄRLD, ALVESTA OCH TINGSRYDS KOMMUNER

BESLUT

Upphävanden

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken (MB):

- del av naturreservatet Bjurkärr¹,
- del av naturreservatet Toftåsa myr²,
- del av naturreservatet Västra Åsnens övärld³.

De upphävda områdena är markerade med snedstreck på bifogad karta i bilaga 1.

Kvarvarande delar av de tre ovan nämnda naturreservaten består med samma syfte, föreskrifter och skötselplan som framgår av tidigare beslut med ett undantag som följer nedan under ”Ändring av föreskrift”. Nya gränser för naturreservaten visas även de på bifogad karta i bilaga 1.

Ändring av föreskrift

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 30 § MB att tillträdesförbud enligt gällande föreskrift C1 även ska gälla inom ett område runt ögruppen Julöarna som visas med rutig markering på bifogad karta (bilaga 1) inom det befintliga naturreservatet Västra Åsnens övärld³. Det nya området med tillträdesförbud ersätter ett antal mindre områden med landstigningsförbud som härmed upphävs.

¹ beslutat 1960-05-14 med ärendenummer IIR 10 60, 1989-03-13 med ärendenummer 11.1211-1452-87, 1995-06-19 med ärendenummer 231-2601-95 och 2001-04-03 med ärendenummer 231-2148-99; se bilagorna 2, 3, 4 och 5

² beslutat 1986-12-15 med ärendenumren 11.1211-2092-85, se bilaga 6

³ beslutat 1986-12-15 med ärendenumren 11.1211-67-86 och 1995-06-19 med ärendenummer 231-2601-95, se bilagorna 7 och 4

BAKGRUND

Mary Stephens på Torne gård donerade 1955 halvön Bjurkärr till Skogsvårdsstyrelsen med villkoret att det skulle fridlysas som naturminne. Så skedde genom beslut av Länsstyrelsen 1960-05-14 (ärendenummer IIIR 10 60). När naturvårdslagen kom till 1964 överfördes naturminnet på grund av sin storlek automatiskt till naturreservat, kallat naturreservatet Bjurkärr. Eftersom fridlysningsbeslutet från 1960 var mycket kortfattat och saknade föreskrifter för allmänheten beslutade Länsstyrelsen 1989-03-13 om ny grund för beslutet, nya föreskrifter och fastställde en skötselplan (ärendenummer 11.1211-1452-87). Naturreservatet utökades därefter 2001-04-03 (ärendenummer 231-2148-99).

Västra Åsnens övärld och Toftåsa myr blev naturreservat 1986-12-15 (ärendenumren 11.1211-67-86 respektive 11.1211-2092-85). I naturreservatet Västra Åsnens övärld finns föreskrifter om flera områden med tillträdesförbud och landstigningsförbud, bland annat landstigningsförbud på öarna i ögruppen Julöarna.

1995-06-19 beslutade Länsstyrelsen om förlängning av tiden med tillträdes- respektive landstigningsförbud för områden inom naturreservaten Västra Åsnens övärld (inklusive Julöarna) och Bjurkärr och för samtliga fågelskyddsområden i Alvesta, Växjö och Tingsryds kommuner (ärendenummer 231-2601-95). Ändringen innebar att tiden förlängdes från perioden 1 april – 15 juli till 1 april – 31 juli. Syftet var att mer ändamålsenligt skydda bl.a. sjöns karaktärsart fiskgjuse. Även andra arter bedömdes gynnas positivt av förlängningen.

Bokskogen kring Trollberget som då tillhörde fastigheten Hulevik 1:1 blev skyddad som biotopskyddsområde 2002-11-22 av Skogsvårdsstyrelsen (ärende 357/2001 4.40).

Utredningen om Åsnens nationalpark påbörjades 2011 och ett förslag gick ut på remiss 2018-05-04 med komplettering 2018-06-22. Bland annat ingick i remissförslaget den del av naturreservatet Västra Åsnens övärld där Julöarna ligger. Enligt remissförslaget skulle området med landstigningsförbud ändras till ett större sammanhängande område med tillträdesförbud med samma avgränsning och innebörd som i detta beslut. Följande yttranden kom in som i någon mån berörde frågan om tillträdesförbud för fågellivet:

Destination Åsnen är positiv till en stark och tydlig reglering av hur fordon får framföras i området och i vilken hastighet men anser dock att remissen uttrycker hastighetsgränser som är för höga. 5 knop utanför farled är en rimlig hastighet ur såväl säkerhet som ur naturstörningssynpunkt men 20 knop på farled inom nationalparkensgränser är en alldeles för hög hastighet. Farleder passerar väldigt nära såväl fågelskyddsområden som andra naturreservat utanför nationalparken. Svallvågor från båtar med så höga hastigheter kan ge negativ påverkan på arter som har bon i strandlinje. Nationalparkens vattenytor kommer att attrahera många besökare som färdas i kanot och kajak. Tillgängligheten för denna målgrupp gör att de färdas såväl på som utanför farled. Att omges av motorbåtar i så höga hastigheter som 20 knop kan inte anses som säkert. Farlederna går igenom alla zonerna, även den inre som bl.a. ska erbjuda hög orördhet. Vill man

besöka detta område som också kräver ett visst mått av personlig insats och ansträngning kan man förvänta sig att dessa besökare har högt ställda förväntningar och önskemål på unika orörda områden. Att då omges av motorbåtar i höga hastigheter blir helt motsägelsefullt mot avsikten med den inre zonen.

Kronobergs ornitologiska förening och Tingsryds fågelklubb anger båda i sina yttranden att de är positiva till de förändrade tillträdesförbuderna både de minskningar som är på södra Aspö, södra delen av Bergön samt de utökningar som föreslås för Julöarna och Lövöarna.

Dessutom finns ett yttrande från syskonen Olsson som framför synpunkter specifikt om förslag till område med tillträdesförbud vid Lövöarna i södra delen av planerad nationalpark och då främst med avseende på deras rätt att bedriva fiske inom område med tillträdesförbud i denna ögrupp.

Inga övriga remissinstanser har lämnat några synpunkter som berör Julöarna eller förslag på att landstigningsförbud på öarna ska ersättas med ett område med tillträdesförbud.

Åsnens nationalpark bildades den 2018-05-15 och omfattar ett område som delvis är samma som i de tre naturreservaten Bjurkärr, Toftåsa myr och Västra Åsnens övärld samt hela det område som är biotopskyddsområde vid Trollberget. Markägareförhandlingar i arbetet med nationalparken ledde dock inte till att fastigheten vid Julöarna kunde bindas samman geografiskt med övriga delar av planerad nationalpark och nationalparken kom därmed att omfatta ett mindre geografiskt område än det som var med i remissen. Detta innebär att Julöarna inte kom att ingå i Åsnens nationalpark trots att ögruppen ägs av staten genom Naturvårdsverket sedan länge.

Frågan om att landstigningsförbudet bör ersättas med ett område med tillträdesförbud vid Julöarna tas därför upp i detta ärende.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Upphävande

Enligt 7 kap. 7 § MB får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva tidigare beslut om naturreservat med föreskrifter som har meddelats enligt 7 kap. 4 - 6 §§, om det finns synnerliga skäl. Beslut om upphävande får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skäligen utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

Beslut har tagits om bildande av Åsnens nationalpark. Efter att riksdagen har tagit detta beslut har Naturvårdsverket 2018-05-15 beslutat om föreskrifter som ska gälla i nationalparken (Naturvårdsverkets författningssamling, NFS 2018:1). Nationalparken berör delvis samma geografiska område som de tre befintliga naturreservaten Bjurkärr, Toftåsa myr och Västra Åsnens övärld.

Eftersom föreskrifterna i nationalparken innebär lika starkt eller starkare skydd för biologisk mångfald, naturmiljöer och områden för friluftsliv som i föreskrifterna i de tre befintliga naturreservaten anser Länsstyrelsen att det

föreligger synnerliga skäl för att delvis upphäva de tidigare reservaten inom det geografiska område som numera är nationalpark.

Enligt Länsstyrelsens bedömning finns i detta fall inget behov av att remittera detta ärende eller förelägga sakägare att yttra sig eftersom frågan om bildande av Åsnens nationalpark redan är avgjord och detta beslut endast är en följd av detta och inte medför någon ytterligare inskränkning gentemot någon part.

Vi bedömer därför också att det saknas skäl för att göra en konsekvensutredning i enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Vi ser inte heller att det inte finns skäl att besluta om kompensationsåtgärder eftersom de aktuella geografiska områdena och dess bevarandevärden finns kvar och att det därmed inte blir något intrång alls i naturvärdena.

Frågan om det av Skogsstyrelsen bildade biotopskyddsområdet ska upphävas hanteras av Skogsstyrelsen separat.

Ändring av föreskrift

Enligt 7 kap. 30 § MB får Länsstyrelsen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett skyddat område om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet.

Åsnen som helhet listades 1975 som värdefull sjö/våtmark i den internationella Våtmarkskonventionen (även kallad Ramsarkonventionen). Skälet till att ge området denna status är dess betydelse som häcknings- och rastplats för fåglar. Genom att placera området på Ramsarlistan förbinder sig Sverige bland annat att planera för och genomföra åtgärder som främjar bevarandet av området och speciellt dess fågelliv samt bedriva tillsyn.

Åsnenområdet i sin helhet är av riksintresse för naturvården (objektnummer NRO07024) och för friluftslivet (FG 07-03) enligt Naturvårdsverkets beslut 1988-09-19, 2000-02-07 och 2017-01-19. Områden av riksintresse för natur- och kulturmiljövård eller friluftsliv ska enligt hushållningsbestämmelserna i 3 kap 6 § MB skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Åsnen-Mörrumsån-Mien-området är vidare i sin helhet av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området enligt 4 kap. 2 § MB. Inom sådana områden ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets intressen särskilt beaktas. Åsnen ingår som en del av Mörrumsåns avrinningsområde i ett riksintresseområde för vattendrag (4 kap. 6 § MB).

Åsnenområdet som helhet har i länets naturvårdsprogram erhållit klass 1 i en tregradig skala, där klass 1 är det högsta värdet. Delområde ”Julöarna” har även den fått klass 1. Här anges att denna ögrupp har särskilt stora biologiska och landskapsmässiga värden och värde för fågellivet.

I översiktsplanen för Tingsryds kommun (antagen 2018-09-03) anges bland annat följande. Hela Åsnenområdet är utpekad som ett område med stora naturvärden och av stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Kommunens vision för natur- och kulturvärden är bland annat att år 2030 har ekologiskt och kulturhistoriskt värdefulla områden i kommunen ett långsiktigt skydd. Naturen är viktig för såväl

den biologiska mångfalden och kommunens friluftsliv. Värdefull natur ska skyddas från åtgärder som kan påverka miljön negativt.

Till skydd för det rika fågellivet i sjön Åsnen finns många fågelskyddsområden (motsvarande 7:12 MB, men beslutade enligt naturvårdslagen) och inom flera naturreservat finns föreskrifter om områden med tillträdesförbud och landstigningsförbud på öar. Inom naturreservatet Västra Åsnens övärld finns både områden med tillträdesförbud och öar med landstigningsförbud (även efter upphävande av del av naturreservatet), däribland landstigningsförbud på öarna i ögruppen Julöarna.

I samband med att en nationalpark bildas förväntas antalet besökare i området och i omgivande naturreservat öka, både på land och på sjön. I utredningen av nationalparken gjordes därför en granskning av avgränsningen för de områden som omfattades av begränsningar till skydd för fågellivet och som låg inom utredningsområdet. Behovet av eventuella nya områden till skydd för fågellivet utreddes också. De flesta av de befintliga fågelskyddsområdena bedöms vara ändamålsenliga. Några undantag fanns: några av de stora områdena innehöll delområden som inte består av typiska naturtyper lämpliga för häckning, t.ex. bok- och ekskog (Bergön och Södra Aspö). Några andra områden bedömdes vara för snävt avgränsade genom att grupper av öar och skär med landstigningsförbud inte avgränsats som en helhet med mellanliggande vatten (Lövöarna och Julöarna). Om båtar och kanoter rör sig mellan öarna i häckningstid finns stor risk för störning av häckande fåglar.

Mot intresset att inrätta områden till skydd för fågellivet står värdet av tillgänglighet för friluftslivet i naturreservaten och nationalparken. Sådana värden är att det är intressant att kunna färdas med båt eller kanot i området och på några ställen kunna gå iland, rasta och gå en promenad på öar där det t.ex. finns värdefull skog och kulturlämningar.

När föreskrifterna för Åsnens nationalpark beslutades innebar de, jämfört med befintliga föreskrifter i naturreservatet Västra Åsnens övärld, att områdena med tillträdesförbud på Bergön och Södra Aspö minskades i de södra delarna samt att landstigningsförbudet på de flesta av Lövöarna ändrades till ett större område med tillträdesförbud så att vattenområdet mellan öarna ingick. Julöarna kom däremot, som beskrivits ovan, inte att ingå i Åsnens nationalpark så som föreslogs i remissförslaget. Den föreslagna föreskriften med område med tillträdesförbud i denna ögrupp har därför inte beslutats.

Enligt Länsstyrelsens bedömning finns i detta fall inget behov av att remittera eller förelägga sakägare att yttra sig eftersom förslaget om att ersätta landstigningsförbud med ett område med tillträdesförbud på Julöarna redan har varit på remiss i nationalparksärendet. Ingen remissinstans har haft erinringar mot förslaget. Fastigheten ägs av staten. Länsstyrelsen anser att det finns ett stort behov av stärkt skydd för häckande fåglar vid Julöarna som är belägna nära en välfrekventerad farled. Beslut ska därför tas om att införa område med tillträdesförbud enligt föreskrift C1 runt ögruppen. Mindre öar ca 250 meter rakt söder om Julöarna och söder om Flakarna kvarstår med bestämmelser om landstigningsförbud i naturreservatet Västra Åsnens övärld.

KVARVARANDE NATURRESERVAT

Efter upphävandet av delar av de tre naturreservaten kvarstår följande områden i naturreservaten.

Naturreservatet Bjurkärr omfattar främst ädellövskog och lövrik blandskog med en mindre del sjö i söder, totalt med en areal på 56 ha.

Naturreservatet Västra Åsnens övärld omfattar två skilda geografiska områden väster och öster om Åsnens nationalpark. I det västra området ingår ögrupperna Julöarna och delar av ögruppen Flakarna (163 ha). Vid Julöarna har ett nytt område med tillträdesförbud tillkommit i detta beslut. I det östra området ingår udden Hunsholma och ögruppen Bispesholmarna i byn Hunshult (188 ha). Området är totalt 351 ha, varav huvuddelen sjö.

Naturreservatet Toftåsa myr omfattar efter upphävandet ett litet sumpskogsområde söder om Åsnens nationalpark med en areal på 2,5 ha.

FÖRORDNANDE OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Länsstyrelsen förordnar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) jämfört med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar från detta förordnande införas i Post- och Inrikes Tidningar och i ortstidningen Smålandsposten.

Delgivningen ska anses ha skett två veckor efter dagen för detta beslut, förutsatt att kungörelsen inom 10 dagar från beslutet införts i ovan nämnda tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö och på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/kronoberg

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas av den som beslutet angår (16:12 § MB) genom skrivelse till regeringen. Överklagandet ska dock skickas in per e-post till kronoberg@lansstyrelsen.se. Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet senast den 21 februari 2019, annars kan inte regeringen pröva överklagandet.

Överklagandet ska innehålla följande:

- hänvisning till detta beslut, dnr 511-6863-2018
- vad som ska ändras och varför
- namnteckning, namnförtydligande och adressuppgifter
- eventuella handlingar som stöder överklagandet.

BESLUTANDE

Beslut i ärendet har fattats av landshövding Ingrid Burman.

I handläggningen av ärendet, i vilket naturskyddshandläggaren Helene Pettersson varit föredragande, har även länsrådet Anders Flanking, länsjuristen Saramaria

Johansson, enhetschefen Martin Sjödahl och funktionschefen Elisabet Ardö medverkat.

SÅ HÄR HANTERAR VI DINA PERSONUPPGIFTER
Information om hur vi hanterar dessa hittar du på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

BILAGOR

1. Beslutskarta
2. Beslut 1960-05-14 med ärendenummer IIIR 10 60
3. Beslut 1989-03-13 med ärendenummer 11.1211-1452-87
4. Beslut 1995-06-19 med ärendenummer 231-2601-95
5. Beslut 2001-04-03 med ärendenummer 231-2148-99
6. Beslut 1986-12-15 med ärendenummer 11.1211-2092-85
7. Beslut 1986-12-15 med ärendenummer 11.1211-67-86
8. Sakägarförteckning och sändlista
9. Överklagandehänvisning

